

Kulturutskottets betänkande 2020/21:KrU10

Folkbildningsfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbeten. Motionsyrkandena handlar om fördelning av bidrag och uppföljning av medel till folkbildningen, demokrativillkor, inga statliga medel till studieförbund eller folkhögskolor, mobilitetsstöd och finansieringsansvar för folkhögskolorna samt att stärka demokratin.

I betänkandet finns fyra reservationer (M, SD, V, KD). I en reservation (M, SD, KD) föreslås att en översyn ska göras om en ny aktör, som är oberoende av de verksamheter som får medel, ska få i uppdrag att fördela medel till folkbildningen och att denna myndighet även ska få i uppdrag att regelbundet se över möjligheterna till förbättrad uppföljning av folkbildningsverksamhet. Betänkandet innehåller också fyra särskilda yttranden (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 20 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Fördelning av bidrag och uppföljning av medel till folkbildning	6
Demokrativillkor	11
Inga statliga medel till studieförbund eller folkhögskolor	12
Mobilitetsstöd och finansieringsansvar för folkhögskolorna	15
Stärka demokratin.....	17
Motioner som bereds förenklat.....	18
Reservationer	20
1. Fördelning av bidrag och uppföljning av medel till folkbildning, punkt 1 (M, SD, KD)	20
2. Demokrativillkor, punkt 2 (M, SD, KD)	21
3. Demokrativillkor, punkt 2 – motiveringen (V).....	21
4. Mobilitetsstöd och finansieringsansvar för folkhögskolorna, punkt 4 (KD)	22
Särskilda yttranden	23
1. Fördelning av bidrag och uppföljning av medel till folkbildning, punkt 1 (M, SD, KD)	23
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (SD)	23
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (C).....	23
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (L).....	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	25
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Fördelning av bidrag och uppföljning av medel till folkbildning**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:486 av Mikael Oscarsson (KD),

2020/21:2119 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2020/21:3121 av Tobias Andersson (SD) yrkande 2 och

2020/21:3339 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 8.

Reservation 1 (M, SD, KD)

2. **Demokrativillkor**

Riksdagen avslår motion

2020/21:3339 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 2 (M, SD, KD)

Reservation 3 (V) – motiveringen

3. **Inga statliga medel till studieförbund eller folkhögskolor**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2641 av Borian Åberg (M) yrkande 2 och

2020/21:3122 av Tobias Andersson (SD) yrkande 2.

4. **Mobilitetsstöd och finansieringsansvar för folkhögskolorna**

Riksdagen avslår motion

2020/21:3143 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 3.

Reservation 4 (KD)

5. **Stärka demokratin**

Riksdagen avslår motion

2020/21:1021 av Mikael Larsson (C).

6. **Motioner som bereds förenklat**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 22 april 2021

På kulturutskottets vägnar

Christer Nylander

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christer Nylander (L), Vasiliki Tsouplaki (V), Viktor Wärnick (M), Lawen Redar (S), Hans Hoff (S), Annicka Engblom (M), Aron Emilsson (SD), Lars Mejern Larsson (S), Per Lodenius (C), Ann-Britt Åsebol (M), Angelika Bengtsson (SD), Anna Wallentheim (S), Roland Utbult (KD), Åsa Karlsson (S), Pernilla Stålhammar (MP), Magnus Stuart (M) och Cassandra Sundin (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 22 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21 som handlar om folkbildning. Av dessa behandlas 15 i förenklad form eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

I bilaga 1 finns en förteckning över de förslag som behandlas i detta betänkande. Motionsförslagen som bereds förenklat finns även i bilaga 2.

Under mars och april 2021 har representanter från Folkbildningsrådet och Studieförbunden i samverkan samt utbildningsminister Anna Ekström informerat utskottet.

I ärendet har en skrivelse inkommit från Rörselefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO), Folkhögskoleföreningen för regionägda folkhögskolor och Studieförbunden i samverkan samt två enskilt från Studieförbunden i samverkan.

Utskottets överväganden

Fördelning av bidrag och uppföljning av medel till folkbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fördelning av bidrag och uppföljning av medel till folkbildning med hänvisning till bl.a. Riksrevisionens beslutade granskning.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD) och särskilt yttrande 1 (M, SD, KD).

Motionerna

Lotta Finstorp m.fl. (M) framhåller i kommittémotion 2020/21:3339 yrkande 8 vikten av en skärpning av bidragssystem och tillsyn av studieförbunden.

Cassandra Sundin m.fl. (SD) anser i kommittémotion 2020/21:2119 yrkande 2 att en aktör som är oberoende av mottagarna av statliga medel ämnade för folkbildning bör handha medelstilledningen till folkbildningen. I samma motion yrkande 3 anser motionärerna att en översyn bör göras för att förhindra bedrägerier och felaktiga utbetalningar till folkbildningen. Denna översyn bör enligt motionärerna göras av någon annan än Folkbildningsrådet.

Tobias Andersson (SD) anser i motion 2020/21:3121 yrkande 2 att man bör utreda den faktiska verksamheten i de olika studieförbunden som ett ytterligare led i arbetet mot fusk och extremism.

Mikael Oscarsson (KD) anser i motion 2020/21:486 att tillsynen över folkbildningen bör föras över från Folkbildningsrådet till en myndighet, och att denna fråga bör utredas.

Bakgrund

Till folkbildningen räknas folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Det finns fyra syften med statens stöd till folkbildningen. Dessa har beslutats av riksdagen och anges även i 1 § förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Syftena med statens stöd till folkbildningen är att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin, bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen, bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället samt bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

I propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172) föreslog regeringen att statliga myndigheter ska ansvara för utvärderingen av

folkbildningen. Regeringen angav att utvärderingen av folkbildningen bör utföras av aktörer som har en oberoende ställning i förhållande till den verksamhet och de aktörer som ska utvärderas. Statliga myndigheter är oberoende aktörer i förhållande till folkbildningens verksamhet. Regeringen bedömde att Statskontoret bör ges i uppdrag att genomföra en samlad utvärdering av folkbildningen utifrån de fyra syftena för statsbidraget som riksdagen har fastställt. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) och Myndigheten för kulturanalys borde, angav regeringen, förse Statskontoret med relevanta underlag. Regeringen angav vidare att Folkbildningsrådet sedan lång tid tillbaka löpande följer upp användningen av statsbidraget till folkbildning och att bl.a. dessa uppföljningar kan ge viktigt underlag för utvärderingen av folkbildningen. Riksdagen ansåg i likhet med regeringen att statliga myndigheter ska ansvara för utvärderingen av folkbildningen och tillstyrkte regeringens förslag (bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379).

Ett resultat av beslutet var att Statskontoret i december 2014 fick i uppdrag av regeringen att genomföra en utvärdering av folkbildningen utifrån de fyra syftena med statsbidraget. Statskontoret överlämnade slutrapporten En folkbildning i tiden – en utvärdering utifrån syftena med statsbidraget (2018:10) våren 2018. Statskontoret redovisade även den 1 juni 2018 en långsiktig modell för att utvärdera folkbildningen. Denna modell innefattar förslag till hur ett indikatorsystem ska utformas och vad det ska innehålla samt konkreta förslag på indikatorer och nyckeltal. I maj 2019 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att utvärdera tre folkbildningsinsatser: Svenska från dag ett och Vardagssvenska som riktar sig till asylsökande samt Uppsökande och motiverande studieförbundsinsatser som vänder sig till utrikes födda kvinnor. Statskontoret lämnade sin rapport i början av 2020.

I förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen anges att staten ska ges möjlighet att utse en revisor i Folkbildningsrådet och Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna. Utbildningsminister Anna Ekström (S) uppgav när hon informerade utskottet att fram till 2003 utsåg dåvarande Riksrevisionsverket en revisor i Folkbildningsrådet, men att sedan Riksrevisionen ersatte Riksrevisionsverket har någon statlig revisor inte utsetts. Ministern angav att frågan hur en extern revision av folkbildningen kan tillgodoses bereds inom Regeringskansliet.

Folkbildningsrådet har under 2020 gett studieförbunden i uppdrag att genomföra dels en genomgång av hela sin verksamhet enligt särskilda direktiv, dels en utökad särskild kontroll av verksamheten. Resultatet av granskningen lämnades till Folkbildningsrådet i januari 2021. En viktig bakgrund till dessa uppdrag var det omfattande fusk och bedrägeri i Järva i Stockholm som flera studieförbund upptäckte hösten 2019. Studieförbunden i samverkan har i en skrivelse redogjort för vilka åtgärder för högre kvalitet och mot fel och fusk som studieförbunden har vidtagit och planerar att vidta. Åtgärderna avser bl.a.:

- digital närvarorapportering med bank-id, med nya it-verktyg för kontroll och samkörning av uppgifter
- strama rutiner för kostnadsersättningar, genom att studieförbunden tar eget ansvar för inköp av material, utrustning och hyra av lokaler
- att förhindra krockar mellan studieförbunden i musikverksamhet
- tydligare anordnarskap i folkbildning med föreningar
- utvecklade digitala kontrollverktyg
- samverkan med Nationella operativa avdelning (NOA) i Polismyndigheten till stöd för att förebygga, förhindra, identifiera och anmäla brottslighet som studieförbunden utsätts för
- att ta fram en kvalitetskod för studieförbunden
- att förstärka dialogen med kommuner och regioner.

Utbildningsminister Anna Ekström (S) angav i svar på fråga 2020/21:1816 i februari 2021 följande:

Tobias Andersson har frågat mig om jag och regeringen avser vidta några åtgärder för att flytta bidragsfördelningen och utvärderingen från Folkbildningsrådet till en statlig myndighet.

Inledningsvis vill jag lyfta att folkbildningens aktörer har ett stort ansvar för att säkerställa att det statliga stödet används korrekt. Skattebetalarnas pengar ska hanteras med respekt och varsamhet. Statliga bidrag till folkbildningen ska uteslutande gå till verksamhet som uppfyller statens syften med bidraget och stärker vår gemensamma demokrati.

Det är Folkbildningsrådet som enligt lag har fått uppgiften att pröva frågor om fördelning av statsbidrag till bl.a. studieförbunden. Regeringen ställer därför krav på Folkbildningsrådets uppföljning och redovisning av statsbidraget.

Regeringen har förstärkt uppföljningen av statsbidraget till studieförbunden för att stävja fusk och felrapporteringar samt säkerställa att bidraget går till verksamhet som uppfyller statens syften med statsbidraget. Den 15 april ska Folkbildningsrådet lämna en särskild rapport till regeringen där rådet bl.a. ska redovisa de åtgärder som har vidtagits och som planeras för att säkerställa detta.

Folkbildningsrådet följer upp och granskar verksamhet kopplad till statsbidraget. Rådet har möjlighet att återkräva utbetalt statsbidrag om det beviljats på felaktiga grunder eller om medlen inte har använts för det ändamål de har beviljats för. Rådet kan också enligt sina villkor besluta att ett studieförbund inte längre ska få statsbidrag. Olika delar av statsbidraget till folkbildningen har även granskats av myndigheter, exempelvis Riksrevisionen och Statskontoret.

Folkbildningsrådet tillsammans med studieförbunden arbetar nu för att komma till rätta med de felaktigheter som upptäckts inom studieförbundens verksamhet. Rådet förstärker sin organisation för att intensifiera arbetet med uppföljning, granskning och kontroll av hur statsbidraget till folkbildningen används. På uppdrag av Folkbildningsrådet har studieförbunden genomfört en genomlysning av verksamheten för år 2017–2019. Verksamhet som inte bedöms leva upp till Folkbildningsrådets krav har strukits och studieförbunden kommer att få betala tillbaka statsbidrag. Jag utgår från att de lärdomar som dras av detta arbete kommer att ligga till grund för fortsatt förbättringsarbete så att slarv och fusk upphör.

I sin skuggbudget för 2021 föreslår Sverigedemokraterna att statsbidraget till folkbildningen bör minska. Regeringen delar inte denna bedömning. Regeringen värnar i stället folkbildningen och värdesätter all den betydelsefulla verksamhet som folkbildningens aktörer genomför varje dag och över hela vårt land. Mot denna bakgrund vill jag understryka att det är av yttersta vikt att statsbidraget till folkbildningen används korrekt och går till folkbildningsverksamhet.

För närvarande pågår ett omfattande arbete för att säkerställa att det statliga bidraget till studieförbunden hanteras korrekt och uppfyller statens syften med folkbildningen. Den rapport som Folkbildningsrådet lämnar till regeringen den 15 april blir ett viktigt underlag för beslut om ytterligare åtgärder behöver vidtas.

Riksrevisionen beslutade den 8 april 2021 att inleda en granskning av kontrollen och uppföljningen av statens stöd till studieförbunden. Som skäl för beslutet angav Riksrevisionen bl.a. följande:

Staten satsar stora ekonomiska resurser på folkbildningen. Statsbidraget till studieförbundens folkbildningsverksamhet uppgick till cirka 1,8 miljarder kronor för 2019 vilket utgjorde cirka 10 procent av statens kulturbudget.

Under det gångna året har frågan om statsbidrag till studieförbunden diskuterats i flera debatter och en lång rad artiklar har publicerats med hård kritik mot vad som anses vara ett utbrett fusk med offentliga medel inom studieförbunden. Folkbildningsrådet gav i oktober 2020 samtliga studieförbund i uppdrag att granska den egna verksamheten och studieförbundens egna granskningar visar att mellan en och åtta procent av utbetalningarna inom studiecirkelverksamheten 2017–2019 har varit felaktiga. Debattörerna har dock kritiserat metoden för studieförbundens självgranskningar. Även tidigare statliga granskningar av statens stöd till folkbildningen har visat på begränsningar och utmaningar med ett system med internkontroller. Mot bakgrund av detta bedömer Riksrevisionen att det är motiverat att granska om kontrollen och uppföljningen av statsbidraget till studieförbunden är effektiv.

Regeringen angav i sina riktlinjer till Folkbildningsrådet för 2021 att Folkbildningsrådet senast den 15 april 2021 i en särskild rapport skulle redovisa vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att statsbidraget till studieförbunden används för verksamhet som har en sådan inriktning som avses med syftet med statens stöd till folkbildningen enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Rapporten skulle också innehålla en redogörelse för hur Folkbildningsrådet arbetar för en mer transparent hantering av statsbidraget och vilka åtgärder som vidtagits och planeras att vidtas för att förstärka rådets arbete med uppföljning, inklusive avvikelshantering, och återkrav samt en tidplan för detta. Av redovisningen skulle det också framgå hur Folkbildningsrådet arbetar för att säkra att studieförbunden följer gällande föreskrifter för statsbidragen till studieförbunden och Folkbildningsrådets beslutade villkor för statsbidragen. Den 14 april 2021 lämnade Folkbildningsrådet rapporten Studieförbundens verksamhet: kontroll, transparens och kvalitet, Särskild redovisning till regeringen 2021-04-15. I den presenteras en rad åtgärder i förebyggande syfte, bl.a. krav på registersamkörning under pågående verksamhet, digitala

närvarolistor och digital signering, åtgärds paket för musikbandsverksamheten, direktinformation om bidragsvillkor till cirkelledare och nyanställda, pilotprojekt med peer review, samarbete med polisen och andra myndigheter samt demokratistärkande metoder. Andra åtgärder som anges i rapporten syftar till att skärpa bidragsvillkoren såsom ett tak på 480 studietimmar, underrättelseskyldighet om fel och fusk, utökade sanktionsmöjligheter, krav på revisionsintyg samt åtgärder som förbättrar efterkontrollen såsom avvikelshantering, skärpt internkontroll och visseblåsarfunktion.

I regeringens riktlinjer till Folkbildningsrådet för 2021 har regeringen också angett att rådet ska redovisa hur man arbetar för att säkerställa att verksamheten som finansieras med statsbidraget förmedlar och förankrar respekt för de mänskliga rättigheterna och samhällets grundläggande värderingar och bidrar till att dessa rättigheter och värderingar upprätthålls och förstärks. Regeringen har också i sina riktlinjer angett att rådet i samband med redovisningen av 2021 års verksamhet fortsatt ska lämna en fördjupad bedömning av demokratisyftet, dvs. hur folkbildningens aktörer säkerställer att statsbidraget går till åtgärder som stärker demokratin.

Utskottets ställningstagande

Svensk folkbildning har en lång tradition och vilar på principen om frihet och frivillighet. Folkbildningen har flera syften och skapar nya chanser i livet för många; över en miljon människor deltar varje år i studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet.

I propositionen Allas kunskap – allas bildning föreslog regeringen att statliga myndigheter ska ansvara för utvärderingen av folkbildningen och angav att utvärderingen bör utföras av aktörer som har en oberoende ställning i förhållande till den verksamhet och de aktörer som ska utvärderas. Regeringen angav vidare att de ansåg att Folkbildningsrådet fortsatt löpande skulle följa upp användningen av statsbidraget till folkbildningen och att bl.a. dessa uppföljningar kan ge ett viktigt underlag för utvärderingen av folkbildningen. Riksdagen delade regeringens bedömningar. Utskottet är av samma uppfattning i dag, att folkbildningen regelbundet bör utvärderas och följas upp.

I propositionen bedömde regeringen vidare att Statskontoret bör ges i uppdrag att genomföra en samlad utvärdering av folkbildningen utifrån de fyra syftena för statsbidraget. Regeringen gav också 2014 Statskontoret uppdraget som redovisades våren 2018. Sedan dess har Statskontoret redovisat en långsiktig modell för att utvärdera folkbildningen samt fått i uppdrag att utvärdera tre folkbildningsinsatser. Utskottet anser även nu att det bör vara Statskontoret som fortsättningsvis ska genomföra den regelbundna utvärderingen och uppföljningen av folkbildningen.

Folkbildningsrådet, som löpande ska följa upp och granska användningen av statsbidraget, har möjlighet att återkräva utbetalt statsbidrag om det beviljats på felaktiga grunder eller om medlen inte har använts för det ändamål

de har beviljats för. Folkbildningsrådet kan också besluta om utredning och granskning av ett studieförbund, vilket kan resultera i att rätten till statsbidrag upphör. Utskottet vill framhålla att folkbildningens alla aktörer har ett stort ansvar för att säkerställa att det statliga stödet används korrekt. Statliga bidrag till folkbildningen ska uteslutande gå till verksamhet som uppfyller statens syften med bidraget och som stärker demokratin. Utskottet ser allvarligt på det som uppdragats i Järva i Stockholm hösten 2019, och utskottet anser att kraftiga åtgärder behöver vidtas. Därför välkomnar utskottet de åtgärder regeringen vidtagit om förstärkt uppföljning av statsbidraget till studieförbunden för att stävja fusk och felaktigheter samt uppdraget som gavs till Folkbildningsrådet att redovisa vidtagna och planerade åtgärder för att kunna bedöma om ytterligare insatser behövdes. Utskottet anser att såväl branschorganisationen Studieförbunden i samverkans som Folkbildningsrådets återrapportering och åtgärds paket är gedigna.

Olika delar av statsbidraget till folkbildningen har tidigare granskats av Riksrevisionen. Mot bakgrund av bl.a. de uppdragade händelserna i Järva anser utskottet att en extern oberoende utvärdering är viktig och välkomnar därför Riksrevisionens beslut att inleda en granskning av kontrollen och uppföljningen av statens stöd till studieförbunden.

Utskottet inväntar även regeringens beredning av frågan om hur en extern revision av folkbildningen kan tillgodoses. En fråga som enligt utskottet inte bör föregripas.

Mot bakgrund av det anförda, bl.a. Riksrevisionens beslutade granskning, anser utskottet att yrkandena till viss del får anses tillgodosedda. Motionerna 2020/21:486 (KD), 2020/21:2119 (SD) yrkandena 2 och 3, 2020/21:3121 (SD) yrkande 2 och 2020/21:3339 (M) yrkande 8 avstyrks.

Demokrativillkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skärpning av demokrativillkoren med hänvisning till att yrkandet till viss del får anses tillgodosett.

Jämför reservation 2 (M, SD, KD) och motivreservation 3 (V).

Motionen

Lotta Finstorp m.fl. (M) anser i kommittémotion 2020/21:3339 yrkande 7 att demokrativillkoren i förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen bör skärpas så att bidrag inte kan delas ut till demokratiskt tveksamma studieförbund.

Bakgrund

Demokrativillkorsutredningen lämnade i juni 2019 betänkandet Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället (SOU 2019:35). I betänkandet lämnades förslag till ett förtydligt och enhetligt demokrativillkor för den statliga bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer. I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr.17) anges att betänkandet har remissbehandlats och utgör underlag för regeringens fortsatta arbete samt att regeringen avser att återkomma under mandatperioden med förslag om ett nytt demokrativillkor. Regeringen har den 29 oktober 2020 beslutat att tillsätta en särskild utredare som ska analysera frågor om personuppgiftsbehandling och sekretess i ärenden om stöd till det civila samhället, inklusive trossamfunden. Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2021 (dir. 2020:113). Genom ett tilläggsdirektiv har den särskilda utredaren fått i uppdrag att även kartlägga behovet av och förutsättningarna för att inrätta en stödfunktion som på ett rättssäkert sätt ska kunna bistå med samråd för fördjupade granskningar vid bidragsgivning och av annan offentligt finansierad verksamhet samt lämna nödvändiga författningsförslag (dir. 2020:117). Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2021. Ett delbetänkande som avser delarna i de ursprungliga direktiven om personuppgiftshantering ska dock lämnas senast den 1 augusti 2021.

Utskottets ställningstagande

För att främja demokratiska principer anser utskottet att regeringen skyndsamt bör återkomma till utskottet med ett förtydligt och enhetligt demokrativillkor för den statliga bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer, vilken även ska omfatta förordningen om statsbidrag till folkbildningen.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att yrkandet till viss del får anses tillgodosett. Motion 2020/21:3339 (M) yrkande 7 avstyrks därmed.

Inga statliga medel till studieförbund eller folkhögskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att inga statliga medel ska utgå till studieförbund och folkhögskolor.

Motionerna

Boriana Åberg (M) anser i motion 2020/21:2641 att studieförbunden bör fungera under marknadsmässiga villkor och inte finansieras med skattemedel (yrkande 2).

Tobias Andersson (SD) anser i motion 2020/21:3122 yrkande 2 att man bör utreda konsekvenserna av en nedläggning av utbildningsformen folkhögskola. Motionären påtalar att alternativ finns i komvux, yrkeshögskoleutbildningar och i vissa fall universitetskurser.

Bakgrund

Enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen beslutar Folkbildningsrådet om vilka folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan som ska få statsbidrag och fördelar tillgängliga medel dem emellan.

Målet för folkbildningspolitiken är att folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället, och det följs i första hand upp i förhållande till de fyra syften som gäller för statsbidraget för folkbildningen. Dessa syften är att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin, bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen, bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället samt bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Utbildningsminister Anna Ekström (S) angav i svar på fråga 2020/21:1815 den 24 februari 2021 angående folkhögskolornas syfte och kostnad följande:

Tobias Andersson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att se över folkhögskolornas syfte och kostnad.

Inledningsvis vill jag betona att jag ser folkhögskolan som en värdefull utbildningsform i det svenska utbildningssystemet. Regeringen har därför sedan 2015 genomfört en historiskt stor utbyggnad av folkhögskolan inom ramen för kunskapslyftet och även förstärkt statsbidraget till folkhögskolan för att säkerställa att kvaliteten i utbildningen kan bibehållas.

Jag är medveten om att Sverigedemokraterna i sin skuggbudget för 2021 föreslår att statsbidraget som riktas till folkhögskolorna bör minska. Regeringen delar inte denna bedömning. Regeringen värnar folkbildningen och värdesätter den betydelsefulla verksamhet som folkbildningens aktörer genomför varje dag och över hela vårt land.

Folkhögskolan som utbildningsform har förändrats mycket sedan de första folkhögskolorna startade för drygt 150 år sedan. Utbildningsformen fyller dock en minst lika viktig funktion i dagens samhälle som den gjorde vid dess tillkomst, inte minst för individer som av olika anledningar inte har lyckats inom andra utbildningsformer. Genom folkhögskolans särskilda och individanpassade pedagogik ges dessa individer en andra och en annan chans till utbildning för etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet. I dag är folkhögskolan en växande utbildningsform för bl.a. personer med funktionsnedsättning samt nyanlända och andra utrikes födda.

Folkhögskolan finansieras huvudsakligen genom statsbidraget till folkbildningen, som bl.a. syftar till att stödja verksamheter som bidrar till att stärka och utveckla demokratin, göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation, bidra till att utjämna bildningsklyftor och öka

delaktigheten i kulturlivet. Folkbildningsrådet rapporterar årligen till regeringen hur verksamheten som finansieras av statsbidraget lever upp till dessa syften. Statskontoret konstaterade därtill i en samlad utvärdering av folkbildningen, som redovisades 2018, att folkhögskolan genom sina olika verksamheter lever upp till syftena med statsbidraget.

Under 2020 fördelade Folkbildningsrådet ca 2,4 miljarder kronor i statsbidrag till folkhögskolor. Inom ramen för detta statsbidrag anordnar folkhögskolor allmän kurs och särskild kurs, samt till en mindre del korta kurser och kulturprogram. Allmän kurs riktar sig till personer som saknar grundskole- och/eller gymnasieutbildning. Kursen är behörighetsgivande för vidare studier vid yrkeshögskola, högskola eller universitet. Särskild kurs inriktar sig mot ett visst ämnesområde eller ett yrke, inom allt från estetisk verksamhet till yrken inom vård och omsorg. De estetiska kurserna ingår enligt uppföljningar ofta i ett informellt utbildningssystem för konstnärer och andra kulturella yrken. Deltagarna får efter fullgjord allmän eller särskild kurs ett intyg från respektive folkhögskola.

Flera uppföljningar av folkhögskolan från senare år har bekräftat folkhögskolans betydelse i det svenska utbildningssystemet. Statskontoret konstaterade t.ex. i sin samlade utvärdering av folkbildningen att den speciella pedagogiken på folkhögskolorna leder till att deltagarna får ett stärkt självförtroende, nya perspektiv och bättre studieresultat än de har uppnått tidigare. Statistiska centralbyrån visade i en uppföljning av särskild kurs från 2018 att de deltagare som avslutat särskild kurs i hög grad etablerar sig på arbetsmarknaden eller studerar vidare inom högre utbildning.

Sammanfattningsvis ser jag därför i dagsläget inget behov av att vidta några åtgärder för att se över folkhögskolornas syfte och kostnad. Folkhögskolan har fortsatt en viktig roll i det svenska utbildningssystemet.

För tillträde till bl.a. yrkeshögskolan krävs minst behörighet från gymnasiet. Det kan ges genom folkhögskolans allmänna kurs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet sätter stort värde på den verksamhet som folkbildningens aktörer genomför över hela vårt land. Utskottet anser att folkbildningen, såväl folkhögskolorna som studieförbunden, i hög grad bidrar till att stärka och utveckla demokratin, ser till att en bredd av människor engagerar sig i samhällsutvecklingen och höjer sin bildnings- och utbildningsnivå samt skapar möjligheter till kultur i hela landet. När det gäller folkhögskolorna vill utskottet också särskilt poängtera att folkhögskolorna når deltagare som andra skolformer inte når. Folkhögskolorna har med sin frihet en större möjlighet att möta de enskilda elevernas behov. Detta blir alltmer viktigt i en tid då studieresultaten sjunker och elever måste få en andra chans att tillgodogöra sig kunskaper.

Utskottet värnar sammanfattningsvis såväl folkhögskolorna som studieförbunden och avstyrker därför motionerna 2020/21:2641 (M) yrkande 2 och 2020/21:3122 (SD) yrkande 2.

Mobilitetsstöd och finansieringsansvar för folkhögskolorna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om mobilitetsstöd med hänvisning till att det arbete som pågår i dessa frågor inte bör föregripas.

Jämför reservation 4 (KD).

Motionen

Roland Utbult m.fl. (KD) anser i kommittémotion 2020/21:3143 yrkande 3 att man bör utreda möjligheten att överföra hela finansieringsansvaret för folkhögskolor till staten via Folkbildningsrådet. Motionärerna påtalar att när en student väljer att studera utanför sig egen region har praxis varit att den region där studenten är skriven betalat för eleven till den folkhögskola där eleven studerar, ett s.k. mobilitetsstöd. Denna praxis har enligt motionärerna vissa regioner brutit mot, vilket ställer till problem.

Bakgrund

Folkhögskolorna samfinansieras av staten och regionerna (ca 75 procent av staten och 25 procent av regionerna).

På Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) webbsida framgår följande:

Mobilitetsstöd till folkhögskolorna

SKR har sedan 1970-talet årligen fattat beslut om fastställande av ett schablonbelopp som rekommendation för landsting och regioner för utbildningar vid folkhögskolor, kallad mobilitetsstöd.

Ersättningen betalas av den studerandes hemregion direkt till folkhögskolan för de deltagare/studerande som väljer att gå en utbildning på folkhögskola i en annan region. Bidraget är till för att underlätta rörligheten i landet. Rekommendationen har präglats av ömsesidighet och regioner och landsting har över tid i stort sett följt SKR:s rekommendation. Regionala variationer och tolkningar har dock förekommit bland annat när det gäller ersättningsnivån och under vissa perioder har några landsting/regioner valt att inte följa rekommendationen.

Rekommendation för 2021

SKR har tillsatt en arbetsgrupp med regionpolitiker för att försöka hitta en ny gemensam mellanregional lösning för att hantera utomlänselever. I avvaktan på att arbetsgruppen presenterar en lösning har SKR:s styrelse beslutat att rekommendationen för 2021 ligger kvar på samma nivå som för 2020, det vill säga 400 kronor per deltagarvecka.

Enligt uppgift från SKR är tidsplanen för arbetsgruppen att de ska presentera ett förslag för samtliga regioner i maj/juni 2021.

Folkbildningsrådet har uppgett följande angående mobilitetsstöd:

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har sedan 1970-talet årligen beslutat om en rekommendation gällande mobilitetsstöd. Under vissa perioder har några regioner valt att inte följa rekommendationen och regionala varianter och tolkningar förekommer. Modellen har under senare år ifrågasatts. I och med det stora antalet nya folkhögskoleplatser som tillkommit de senaste åren har kostnaderna för folkhögskoleverksamheten ökat för regionerna. Fler regioner än tidigare gör därmed avsteg från rekommendationen.

Under 2020 har SKR tagit initiativ till en översyn av mobilitetsstödet. Vid dialogmöte med politiska företrädare för samtliga 21 regioner framkom att alla vill se en helhetslösning. Det finns en konstruktiv vilja att hitta ett system som alla kan ställa upp på. Alla vill hitta ett system som är enklare att administrera och Folkbildningsrådet föreslås få en roll. Regionerna är beredda att ta ett delansvar för finansiering av folkhögskolan men anser att staten måste fullfinansiera nya utbildningsplatser som skapas vid folkhögskola.

Utbildningsminister Anna Ekström (S) angav i april 2020 bl.a. följande i sitt svar på en skriftlig fråga (2020/21:1109):

Roland Utbult har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar att vidta för att värna systemet med folkhögskolornas riksintag och folkhögskolornas finansiering.

Folkhögskolan är som utbildningsform unik eftersom den når deltagare som andra skolformer inte når. Folkhögskolorna är viktiga i arbetet med att möta en rad samhällsutmaningar, till exempel att stärka ett aktivt deltagande i samhället, att ge människor fler möjligheter att utbilda sig eller att byta bana mitt i livet, att ge nyanlända möjlighet till etablering i arbetsliv och samhälle samt att tillhandahålla ett rikt och inkluderande kulturliv.

Regeringen har under denna och förra mandatperioden gjort historiskt stora satsningar på folkhögskolorna. Det handlar främst om en stor utbyggnad av folkhögskolans allmänna och särskilda kurs, men även en förstärkning av det s.k. särskilda utbildningsstödet för personer med funktionsnedsättning och en satsning för att bibehålla kvaliteten i utbildningen.

Ansvar för att finansiera folkbildningen är delat mellan staten, kommunerna, regionerna, huvudmännen och deltagarna. Detta uttalade regeringen senast i den folkbildningspolitiska propositionen Lära, växa, förändra (prop. 2006/06:192). Denna bedömning har även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ställt sig bakom.

SKR har därtill antagit en rekommendation om det s.k. mobilitetsstödet som regioner betalar till folkhögskolor. Mobilitetsstödet är ett bidrag som syftar till att underlätta rörligheten för deltagare som av olika skäl studerar på en folkhögskola utanför det egna hemlandet. Det finns många utbildningar på folkhögskolor runt om i landet som rekryterar deltagare från hela landet. Sådana utbildningar kan t.ex. vara utformade för personer med funktionsnedsättning eller vara en profilutbildning inom ett visst yrke eller sektor.

Jag bedömer att det fortsatt är viktigt att upprätthålla principen om ett delat finansieringsansvar för folkbildningen. Utbildningsdepartementet är informerat om den diskussion som pågår inom och mellan regioner samt mellan folkhögskolor och regioner avseende finansieringen av folkhögskolorna generellt och det s.k. mobilitetsstödet specifikt.

Med anledning av det rådande läget har regeringen nyligen aviserat en utbyggnad av folkhögskolornas allmänna kurs och yrkesutbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå redan under 2020 för att möta ökade behov av utbildning hos vuxna. Med tanke på de extraordinära omständigheterna har regeringen gjort bedömningen att staten bör stå för hela kostnaden för dessa platser och att ingen medfinansiering från regionerna ska behövas.

Utbildningsdepartementet för en kontinuerlig dialog med Folkbildningsrådet om situationen kring finansieringen av folkhögskolorna och har även haft kontakt med intresseorganisationerna som organiserar folkhögskolorna. Jag kommer att hålla mig fortsatt uppdaterad om läget och utvecklingen framöver.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har SKR tillsatt en arbetsgrupp för att försöka hitta en ny gemensam mellanregional lösning för att hantera utomlänslever. Arbetsgruppen avser att presentera ett förslag i maj/juni 2021. Utskottet anser inte att detta arbete bör föregripas och avstyrker därmed motion 2020/21:3143 (KD) yrkande 3.

Stärka demokratin

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om initiativ för att stärka demokratin med hänvisning till det arbete som pågår.

Motionen

Mikael Larsson (C) påtalar i motion 2020/21:1021 att demokratin hotas och ifrågasätts på många håll i världen och att Sverige bör arbeta med att stärka demokratin. Motionären anför att ett bra sätt att göra detta är genom föreningslivet och studieförbunden och att regeringen bör initiera och utreda hur föreningsrörelsen kan få medel att arbeta med demokratifrågor.

Bakgrund

Ett av de fyra syftena med stöd till folkbildningen är, enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen, att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg. omr. 17) anger regeringen att Folkbildningsrådet under 2018 tilldelades extra medel för verksamhet som stärker demokratin, att sju projekt beviljades medel och att dessa insatser slutredovisades under 2019. Regeringen anger att projekten sammantaget har satt fokus på demokratiarbetet inom folkbildningen och intensifierat detta.

Folkbildningsrådet undertecknade 2020 deklARATIONEN för en stark demokrati som tagits fram av kommittén Demokratin 100 år. Deklarationen tar avstamp i att Sveriges demokrati firar 100 år 2021 och avser att uppmärksamma och stärka demokratin. Att skriva under deklARATIONEN innebär att man som organisation åtar sig att arbeta demokratifrämjande, bl.a. genom att arbeta för att öka kunskapen om vårt demokratiska system och bidra till ett samtalsklimat som kännetecknas av öppenhet och respekt.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan är ett av de fyra syftena med folkbildningen att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin, och Folkbildningsrådet arbetar aktivt med demokratifrågor. Utskottet anser inte att motionsyrkandet bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Motion 2020/21:1021 (C) avstyrks.

Motioner som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning. Jämför särskilt yttrande 2 (SD), 3 (C) och 4 (L).

Utskottet avstyrkte våren 2019 och 2020 motionsyrkanden om samma eller i huvudsak samma frågor som tas upp nedan (bet. 2018/19:KrU9 och bet. 2019/20:KrU8). Riksdagen avslög motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet avstyrker motionsförslagen nedan med hänvisning till detta.

Motion 2020/21:281 yrkande 2 av Björn Söder (SD)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphöra med bidrag till Ibn Rushd.

Motion 2020/21:601 yrkande 10 av Josef Fransson (SD)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frånta ideella och ekonomiska föreningar myndighetsuppgifter och kapa tillhörande statsbidrag.

Motion 2020/21:898 yrkande 1 av Solveig Zander (C)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga resurser till folkbildningen för ett digitalt kunskapslyft.

Motion 2020/21:1539 yrkande 2 av Saila Quicklund (M)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildning och utveckling av allemansrätten.

Motion 2020/21:2119 yrkande 4 av Cassandra Sundin m.fl. (SD)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara en målsättning att allmän kurs utgör runt 15 procent av folkhögskolornas statligt finansierande verksamhet.

Motion 2020/21:2641 yrkande 1 av Boriana Åberg (M)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stoppa den statliga finansieringen av Folkbildningsrådet.

Motion 2020/21:2739 av Arin Karapet (M)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att frånta Folkbildningsrådet dess uppdrag och flytta över tilldelningen av statsbidrag till en befintlig myndighet.

Motion 2020/21:2766 av Ann-Sofie Alm (M)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas om hur Folkbildningsrådet kan bli en statlig myndighet alternativt inordnas under en befintlig myndighet.

Motion 2020/21:2887 yrkande 5 av Markus Wiechel m.fl. (SD)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa statliga medel till Ibn Rushd.

Motion 2020/21:3121 yrkande 1 av Tobias Andersson (SD)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta bidragsfördelningen och utvärderingen från folkbildningsrådet till en statlig myndighet.

Motion 2020/21:3176 yrkande 7 av Per Lodenius m.fl. (C)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av möjlighet till folkbildning.

Motion 2020/21:3249 yrkande 6 av Christer Nylander m.fl. (L)

I motionen yrkas att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktigt stöd till folkbildningen.

Reservationer

1. Fördelning av bidrag och uppföljning av medel till folkbildning, punkt 1 (M, SD, KD)

av Viktor Wärnick (M), Annicka Engblom (M), Aron Emilsson (SD), Ann-Britt Åsebol (M), Angelika Bengtsson (SD), Roland Utbult (KD), Magnus Stuart (M) och Cassandra Sundin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2119 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

2020/21:3339 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 8 och

bifaller delvis motionerna

2020/21:486 av Mikael Oscarsson (KD) och

2020/21:3121 av Tobias Andersson (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Folkbildningsrådet är en ideell förening med vissa myndighetsuppdrag givna av riksdagen och regeringen. Rådet styrs av rådets egna stadgar och dess medlemmar. Medlemmarna är Studieförbunden i samverkan, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO). Folkbildningsrådet fattar beslut om medelstillsdelningen till folkbildningsaktörerna och genomför även granskningar och uppföljningar av att medlen använts korrekt.

Flertalet gånger har det framkommit att studieförbund har blivit utsatta för bidragsfusk där samma deltagare förekommit i studiecirkel i flera studieförbund samtidigt. Det har också framkommit att åtta av de tio studieförbunden som var verksamma i Järva blivit utsatta för bedräglig verksamhet. Ett utbrett problem med felaktig användning av skattemedel visar på behovet av en reformering av systemet.

Folkbildningsrådet har lämnat en rapport på uppdrag av regeringen och där presenterat åtgärder för att stärka kontrollen och stoppa fusk och bedrägerier. Likaså har Studieförbunden i samverkan presenterat en åtgärdslista med anledning av fel och fusk inom studieförbunden. Riksrevisionen har vidare beslutat att inleda en granskning av kontrollen och uppföljningen av statens stöd till studieförbunden. Vi anser dock inte att dessa åtgärder är tillräckliga.

Även om Folkbildningsrådet har många egna kontrollsystem för att säkra att skattebetalarnas pengar används på rätt sätt, upplever vi att det är

problematiskt att en organisation som består av de aktörer som bedriver folkbildningsverksamhet fördelar och följer upp medelsanvändningen inom folkbildningsområdet. Detta kan föranleda bristande tillsyn och felaktiga bidragsutbetalningar. Vi föreslår därför att man bör utreda om en ny aktör, som är oberoende av de verksamheter som får medel, ska få i uppdrag att fördela medlen till folkbildningen, och att denna myndighet även får i uppdrag att regelbundet se över möjligheterna till förbättrad uppföljning av folkbildningsverksamheten med större insyn i hur skattemedlen används. Detta ska ske utan att folkbildningens frihet påverkas negativt eller nämnvärt.

2. Demokrativillkor, punkt 2 (M, SD, KD)

av Viktor Wärnick (M), Annicka Engblom (M), Aron Emilsson (SD), Ann-Britt Åsebol (M), Angelika Bengtsson (SD), Roland Utbult (KD), Magnus Stuart (M) och Cassandra Sundin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3339 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi ser inte några principiella hinder till att studieförbund vilar på en religiös grund. Tvärtom är många organisationer som vilar på en religiös grund en viktig del av vårt civilsamhälle. Däremot kan och bör inte staten finansiera organisationer som utmanar den västerländska liberala demokratin. Därför bör riksdagen uppmana regeringen att skärpa demokrativillkoren i förordningen om statsbidrag till folkbildningen så att bidrag inte kan delas ut till demokratiskt tveksamma studieförbund.

3. Demokrativillkor, punkt 2 – motiveringen (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Ställningstagande

Redan i dag finns demokrativillkor i den reglering som styr bidragen till folkbildningen och en rad andra föreningsbidrag. Jag delar inte motionärernas uppfattning att en skärpning behöver göras för att kunna utesluta odemokratiska studieförbund. Det behövs i stället en ökad tydlighet kring

vilka kriterier som ska ligga till grund för bedömning om huruvida en organisation är demokratisk eller inte, och det är viktigt att dessa kriterier är beslutade av en folkvald församling. I dag underkänns t.ex. ett antal ungdomsorganisationer av enskilda handläggare med hänvisning till att det är odemokratiskt att inte alla lokala medlemsföreningar kan ha helt egna stadgar utan behöver förhålla sig till ett nationellt förbund och dess årsmötesbeslut.

Jag vill framhålla att möjligheten till organisering och studieverksamhet är mycket viktig för demokratin, och bidragsgivningen behöver därför bli rättssäker, transparent och förutsägbar.

Jag anser att resultatet av det pågående utredningsarbetet inte bör föregripas. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion 2020/21:3339 (M) yrkande 7.

4. Mobilitetsstöd och finansieringsansvar för folkhögskolorna, punkt 4 (KD)

av Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3143 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 3.

Ställningstagande

När en student väljer att studera utanför sin egen region har den region studenten är skriven i betalat för eleven till den folkhögskola där eleven studerar. Detta kallas för mobilitetsstöd. Eftersom folkhögskolor ofta är små är det ett betydelsefullt tillskott för att kunna få verksamheten att gå runt. Under året har en debatt brutit ut efter att vissa regioner gått ifrån praxisen med mobilitetsstöd. Utan ett mobilitetsstöd riskerar vissa folkhögskolor drabbas särskilt hårt, exempelvis rörelsefolkhögskolor, såsom de kristna folkhögskolorna respektive arbetarrörelsens folkhögskolor, liksom de som särskilt riktar sig till personer med en viss funktionsnedsättning. För att undvika denna sårbarhet för nämnda folkhögskolor anser jag att man bör utreda möjligheten att överföra hela finansieringsansvaret för folkhögskolor till staten via Folkbildningsrådet.

Särskilda yttranden

1. Fördelning av bidrag och uppföljning av medel till folkbildning, punkt 1 (M, SD, KD)

Viktor Wärnick (M), Annicka Engblom (M), Aron Emilsson (SD), Ann-Britt Åsebol (M), Angelika Bengtsson (SD), Roland Utbult (KD), Magnus Stuart (M) och Cassandra Sundin (SD) anför:

Vi vill påminna om att de moderata ledamöterna i utskottet föreslagit ett utskottsinitiativ om extern revision och granskning av studieförbundens verksamhet, som Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna ställt sig bakom. Majoriteten i utskottet beslutade dock att inte ta något initiativ. Bakgrunden till initiativet var att studieförbundens självgranskningar visat på stora problem som riskerar trovärdigheten för det viktiga civilsamhället. Studieförbunden har krävts på 35 miljoner kronor i återbetalning på grund av felrapporteringar men också på grund av att det förekommit systematiskt och bedrägligt utnyttjande av studieförbunden. Detta är ett resursslöseri, fusk och bedrägeri ska inte kunna förekomma.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (SD)

Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Cassandra Sundin (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:KrU9 och 2019/20:KrU8.

Vi vidhåller de synpunkter som fördes fram i motion 2020/21:2119 yrkande 4, men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (C)

Per Lodenius (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:KrU9 och 2019/20:KrU8.

Jag vidhåller mitt partis ståndpunkt i motion 2020/21:3176 yrkande 7, men avstår från att ge uttryck för den i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklad, punkt 6 (L)

Christer Nylander (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:KrU9 och 2019/20:KrU8.

Jag vidhåller mitt partis ståndpunkt i motion 2020/21:3249 yrkande 6, men avstår från att ge uttryck för den i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:281 av Björn Söder (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphöra med bidrag till Ibn Rushd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:486 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsynen över folkbildningen bör föras över från Folkbildningsrådet till en annan myndighet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:601 av Josef Fransson (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frånta ideella och ekonomiska föreningar myndighetsuppgifter och kapa tillhörande statsbidrag och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:898 av Solveig Zander (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga resurser till folkbildningen för ett digitalt kunskapslyft och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1021 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda demokratiutvecklingspengar till föreningsrörelsen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1539 av Saila Quicklund (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildning och utveckling av allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2119 av Cassandra Sundin m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en aktör som är oberoende av mottagarna av statliga medel ämnade för folkbildningen bör handha medelstilledningen till folkbildningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn för att förhindra bedrägerier och felaktigt utbetalande av medel och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara en målsättning att allmän kurs utgör runt 15 procent av folkhögskolornas statligt finansierade verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2641 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stoppa den statliga finansieringen av Folkbildningsrådet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta studieförbunden fungera under marknadsmässiga villkor och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2739 av Arin Karapet (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att frånta Folkningsbildningsrådet dess uppdrag och flytta över tilldelningen av statsbidrag till en befintlig myndighet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2766 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas om hur Folkbildningsrådet kan bli en statlig myndighet alternativt inordnas under en befintlig myndighet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2887 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa statliga medel till Ibn Rushd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3121 av Tobias Andersson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta bidragsfördelningen och utvärderingen från Folkbildningsrådet till en statlig myndighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av studieförbundens verksamhet i linje med vad som beskrivits i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3122 av Tobias Andersson (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konsekvenserna av en nedläggning av utbildningsformen folkhögskola och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3143 av Roland Utbult m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att överföra hela finansieringsansvaret för folkhögskolor till staten via Folkbildningsrådet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3176 av Per Lodenius m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av möjlighet till folkbildning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3249 av Christer Nylander m.fl. (L):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktigt stöd till folkbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3339 av Lotta Finstorp m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta demokrativillkor i förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skärpning av bidragssystem och tillsyn av studieförbunden och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
6. Motioner som bereds förenklat		
2020/21:281	Björn Söder (SD)	2
2020/21:601	Josef Fransson (SD)	10
2020/21:898	Solveig Zander (C)	1
2020/21:1539	Saila Quicklund (M)	2
2020/21:2119	Cassandra Sundin m.fl. (SD)	4
2020/21:2641	Boriana Åberg (M)	1
2020/21:2739	Arin Karapet (M)	
2020/21:2766	Ann-Sofie Alm (M)	
2020/21:2887	Markus Wiechel m.fl. (SD)	5
2020/21:3121	Tobias Andersson (SD)	1
2020/21:3176	Per Lodenius m.fl. (C)	7
2020/21:3249	Christer Nylander m.fl. (L)	6